

COMMUNICATIVE APPROACH AND ITS ROLE IN ARABIC LANGUAGE TEACHING: FROM THEORY TO PRACTICE

Bakhromkhuja Makhamadkhodjayev

Senior Lecturer, Department of Arabic Language and Literature al-Azhar
International Islamic Academy of Uzbekistan
Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: communicative approach, medium-of-instruction problem, linguodidactics, innovative methodology, translation-grammar method, practical language skills.

Received: 02.12.25

Accepted: 03.12.25

Published: 04.12.25

Abstract: This article is devoted to analyzing the theoretical foundations of the communicative approach in teaching Arabic as a foreign language and examining its practical implementation. The primary objective of the study is to demonstrate how the communicative approach enhances language acquisition efficiency, in contrast to traditional approaches such as the translation-grammar method. The article emphasizes the significant role of the communicative approach in developing productive language skills, particularly listening and speaking, in Arabic language education. Furthermore, the author explores innovative methodologies for implementing the communicative approach in practice, including role-plays, debates, and the use of authentic materials.

KOMMUNIKATIV YONDASHUV VA UNING ARAB TILI TA'LIMIDAGI O'RNI: NAZARIYADAN AMALIYOTGACHA

Baxromkhuja Maxamadkhodjayev

Arab tili va adabiyoti al-Azhar kafedrası katta o'qituvchisi
O'zbekiston xalqaro islomshunoslik akademiyasi
Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit	so'zlar:	kommunikativ	Annotatsiya: Ushbu maqola arab tilini
yondashuv,	vosita	til muammosi,	chet tili sifatida o'qitish jarayonida
lingvodidaktika,	innovation	metodika,	kommunikativ yondashuvning nazariy
			asoslarini tahlil qilishga va uning amaliy

tarjima-grammatik metod, amaliy til tatbiqini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotning asosiy maqsadi – tarjima-grammatik metod kabi an'anaviy yondashuvlardan farqli o'laroq, kommunikativ yondashuv til egallash samaradorligini qanday oshirishini ochib berishdir. Maqolada arab tili ta'limida kommunikativ yondashuvning nutq ko'nikmalarini (tinglash va gapirish) rivojlantirishdagi muhim o'rni ko'rsatiladi. Shuningdek, muallif kommunikativ yondashuvni amaliyotga joriy etishning roli o'yinlar, munozaralar va haqqoniy materiallardan foydalanish kabi innovasion metodologiyalarini ko'rib chiqadi.

КОММУНИКАТИВНЫЙ ПОДХОД И ЕГО РОЛЬ В ОБУЧЕНИИ АРАБСКОМУ ЯЗЫКУ: ОТ ТЕОРИИ К ПРАКТИКЕ

Бахромхуджа Махамадходжаев

Старший преподаватель кафедры арабского языка и литературы al-Azhar
Международная исламоведческая академия Узбекистана
Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова:	Аннотация:
коммуникативный подход, проблема языка как средства обучения, лингводи-дактика, инновационная методика, переводо-грамматический метод, практи-ческие языковые навыки.	Данная статья посвящена анализу теоретических основ коммуникативного подхода в преподавании арабского языка как иностранного и изучению его практического применения. Основная цель исследования – показать, как коммуникативный подход повышает эффективность овладения языком по сравнению с традиционными методами, такими как переводо-грамматический метод. В статье подчеркивается важная роль коммуникативного подхода в развитии речевых навыков, особенно аудирования и говорения, в обучении арабскому языку. Кроме того, автор рассматривает инновационные методики внедрения коммуникативного подхода на практике, включая ролевые игры, дискуссии и использование аутентичных материалов.

Kirish. Arab tili global aloqa, diniy tadqiqotlar va mintaqaviy siyosatda tutgan o'rni tufayli jahon bo'ylab o'rganilayotgan muhim tillardan biridir. An'anaviy tarjima-grammatik metod uzoq vaqt davomida arab tili ta'limida asosiy o'rin tutgan bo'lsa-da, bu metod ko'pincha talabalarning

tilning grammatik qoidalarini a'lo darajada bilishiga qaramay, real hayotiy vaziyatlarda erkin va samarali muloqot qila olmasli-gi muammosiga olib keldi.

So'nggi o'n yilliklarda chet tillari ta'limida paradigma o'zgarishi yuz berib, e'tibor til haqidagi bilimdan tildan foydalanish ko'nikmasiga qaratildi. Bu jarayonda kommunikativ yondashuv yetakchi o'rinni egalladi. Kommunikativ yondashuvning asosiy g'oyasi – tilni o'rganishning eng samarali yo'li uni amaliy muloqot jarayonida qo'llashdir.

Ushbu maqolaning maqsadi kommunikativ yondashuvning nazariy negizlarini chuqur tahlil qilish va uni arab tili ta'limi jarayonida amaliy tatbiq etishning innovasion usullarini o'rganishdan iborat. Tadqiqot arab tilini o'qitishda nutq ko'nikmalarini rivojlantirishga e'tibor qaratish orqali til egallash samaradorligini oshirish yo'llarini ochib beradi.

Tadqiqot usullari. Arab tili global kommunikatsiya, diniy tadqiqotlar va mintaqaviy siyosatda tutgan o'rni tufayli jahon bo'ylab o'rganilayotgan muhim tillardan biridir. An'anaviy tarjima-grammatik metod uzoq vaqt davomida arab tili ta'limida asosiy o'rin tutgan bo'lsa-da, bu metod ko'pincha talabalarning grammatik qoidalarini mukammal bilishiga qaramay, real hayotiy vaziyatlarda erkin va samarali muloqot qila olmasligi muammosiga olib keldi.

So'nggi o'n yilliklarda chet tillari ta'limida paradigma o'zgarib, e'tibor til haqidagi bilimdan tildan foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratildi. Shu jarayonda kommunikativ yondashuv yetakchi o'rin egalladi. Kommunikativ yondashuvning asosiy g'oyasi – tilni o'rganishning eng samarali yo'li uni amaliy muloqot jarayonida qo'llashdir.

Ushbu maqolaning maqsadi – kommunikativ yondashuvning nazariy negizlarini tahlil qilish va uni arab tili ta'limida amaliy tatbiq etishning innovasion metodlarini o'rganish. Tadqiqot arab tilini o'qitishda nutq ko'nikmalarini (tinglash va gapirish) rivojlantirishga e'tibor qaratish orqali til egallash samaradorligini oshirish yo'llarini ko'rsatadi.

Natijalar. Kommunikativ yondashuv lingvistlar Dell Xayms (D. Hymes) va uning «kommunikativ kompetensiya» tushunchasiga asoslanadi. Agar Noam Xomskiy (N. Chomsky) tilshunoslik kompetensiyasini ta'kidlagan bo'lsa, Xayms kommunikativ kompetensiyani – ya'ni tilning nafaqat grammatik jihatdan to'g'ri, balki ijtimoiy va madaniy jihatdan ham o'rinli qo'llanilishini asosiy maqsad qilib qo'ygan.

An'anaviy metodlar (tarjima-grammatik metod) da grammatik qoidalar markazda turadi va matnlar asosan grammatik tahlil uchun xizmat qiladi. Natijada, o'quvchi ko'pincha grammatikani biladi, lekin arab so'zlashuvchisi bilan oddiy muloqotda qiynaladi. Tarjima-grammatik metod arab tili ta'limida uzoq vaqt hukmronlik qilgan. Bu metodning asosiy xususiyatlari va muammolari quyidagicha:

Xususiyati	Tahlil va Misol

Markazda grammatik qoidalar	O'qitish grammatik qoidalarni yodlash va ularning mukammal bilinishiga qaratiladi. Masalan, talabalar «Ko'plik otlarning turlari (جمع التفسير, جمع المذكر السالم, جمع المؤنث السالم)» yoki «Ism (الاسم), fe'l (الفعل) va harf (الحرف)» o'rtasidagi farqni to'liq biladi.
Matnlarning funksional cheklanishi	Qadimiy adabiy yoki diniy matnlar asosiy o'quv materiali bo'lib xizmat qiladi. Bu matnlarning maqsadi – grammatik strukturalarni <i>tahlil qilish</i> (إعراب) va so'zlarni <i>tarjima qilish</i> dir.
Amaliy muloqotdagi qiyinchilik	Talaba «Kitob stol ustida» (الكتاب على الطاولة) degan gapning grammatik tarkibini mukammal tushunadi. Lekin hayotiy vaziyatda, masalan, «Kechirasiz, aeroportga qanday borsam bo'ladi?» (عفواً، كيف (أصل إلى المطار؟) deb so'rash yoki javobni tushunishda qiynaladi, chunki uning miyasi tarjima va tahlilga moslashgan, <i>tezkor javobga</i> emas.
Natija	O'quvchi til haqida bilimga ega bo'ladi, ammo undan foydalanish ko'nikmasi cheklangan bo'ladi.

Kommunikativ yondashuv til ta'limiga mutlaqo yangicha yondashib, til o'rganishni muloqot qilish maqsadiga bo'ysundiradi.

Tamoyil	Tahlil	Misol
Mazmun ustuvorligi	Til vosita emas, balki maqsadga erishish, ya'ni muloqot qilish uchun xizmat qiladi. E'tibor nima deyilayotganiga qaratiladi, qanday deyilayotganiga emas.	<i>An'anaviy:</i> «Siz kecha zamonaviy ko'chada yurdingiz» gapida zamonaviy (حديث) so'zining sifat sifatida grammatik o'rnini topish. <i>Kommunikativ yondashuv:</i> O'quvchidan poytaxtdagi hayoti haqida hikoya qilib berish so'raladi. Maqsad – uning fikrini tushunish.

Xatoga tolerantlik	Mayda xatolarga yo'l qo'yishdan qo'rqmaslik, chunki muhim narsa xabarning samarali yetkazilishidir. Tilni rivojlantirish uchun muloqot davomiyligi grammatik mukammallikdan ustun qo'yiladi.	Talaba «Men <i>istayman</i> (أريد)» o'rniga «Men <i>xohlayman</i> (أحب)» fe'lini noto'g'ri qo'llashi mumkin. <i>Kommunikativ yondoshuvda</i> o'qituvchi gapning mazmunini tushungan holda, bu xatoni darhon emas, balki keyinroq, umumiy tuzatish jarayonida tuzatadi. Asosiysi, talaba o'z talabini yetkazdi.
Haqqoniylik	O'quv materiallari va vaziyatlari real hayotdagi muloqotga imkon qadar yaqin bo'lishi kerak. Bu tilning madaniy kontekstini o'zlashtirishga yordam beradi.	<i>An'anaviy:</i> Darslikdagi sun'iy ravishda tuzilgan «Alining do'stining kitobi» kabi gaplar. <i>Kommunikativ yondoshuv:</i> Arab davlatlaridan birining rasmiy yangiliklar reportaji tinglanadi yoki arab mehmonxonasining bron qilish dialogi bo'yicha rolli o'yin o'tkaziladi.

Kommunikativ yondashuv arab tili ta'limida ayniqsa muhim ahamiyatga ega, chunki bu tilda fusha (klassik arab tili) va ammiya (dialektlar) o'rtasidagi farq mavjud. Kommunikativ yondashuv nafaqat fushadagi tushunish qobiliyatini oshi-radi, balki talabalarga ma'lum bir arab jamiyatida muloqot qilish uchun kerak bo'lgan dialektal xususiyatlarni ham kontekstda o'zlashtirishga yordam berishi mumkin.

Kommunikativ yondashuvning asosiy maqsadi talabani grammatik xatosiz gapirishga majburlash emas, balki kommunikativ muvaffaqiyatga erishishga, ya'ni fikrni to'liq va tushunarli yetkazishga qaratilgan. Kommunikativ yondashuv asosan nutq ko'nikmalarini (tinglash va gapirish) rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tinglash - o'qituvchining nazorat ostidagi nutqidan tashqari, real hayotiy sharoitlarga yaqin bo'lgan radio, podkast, arab filmlari yoki teledasturlardan par-chalar tinglanadi. Bu materiallar talabani turli nutq sur'ati va urg'ulariga mos-lashtiradi. An'anaviy ta'limda tinglash ko'nikmasi ko'pincha darslikning maxsus, ravon va sun'iy ravishda sekinlashtirilgan audioyozuvlari bilan

chegaralanadi. Kommunikativ yondashuv esa talabani real hayotiy sharoitlarga yaqin bo'lgan materiallar orqali turli nutq sur'ati, urg'ular va shovqinlarga moslashtiradi. Masalan,

Radio/Podkastdan Foydalanish. O'qituvchi «Al-Jazira» (Al-Jazeera) radi-osining 2-3 daqiqali yangiliklar dasturidan parcha qo'yadi. Vazifa: Talabalarga nafaqat matnning har bir so'zini tushunish, balki asosiy g'oyani (kim? nima? qachon?) yozib olish va ma'ruzachining kayfiyatini (tanqidiymi, tasdiqlovchimi?) aniqlash vazifasi beriladi. Bu talabalarni grammatik qoidalarini emas, balki asosiy axborotni ajratib olishga o'rgatadi, bu esa real hayotdagi tinglash jarayonining aso-siy ko'nikmasidir.

Teledasturlar Parchalari. Arab filmlari yoki ko'ngilochar teledasturlardan qisqa dialoglar qo'yish dialektal farqlarga va norasmiy nutq (sleng)ga moslashish-ga yordam beradi.

Gapirish - talabalarning doimiy ravishda o'zaro va o'qituvchi bilan arab ti-lida muloqotga kirishishi rag'batlantiriladi. Bu jarayonda grammatik aniqlikdan ko'ra, fikrni yetkazish ustuvor ahamiyatga ega. Kommunikativ yondoshuv tala-balarning doimiy ravishda o'zaro va o'qituvchi bilan arab tilida muloqotga kirishishini rag'batlantiradi. Bu jarayonda grammatik aniqlikdan ko'ra, fikrni yet-kazish ustuvor ahamiyatga ega. Talaba xato qilishdan qo'rqmay, erkin gapirishga undaladi. Masalan, «Fikringni bildir» mashqi. O'qituvchi sinfga «Arab davlatlarida yoshlarning internetga qaramligi» kabi bahsli mavzuni tashlaydi. Vazifa: Talabalar guruhlariga bo'linib, mavzu bo'yicha o'z fikrlarini bir-biriga yetkazish va guruh pozitsiyasini shakllantirishga harakat qilishadi. Talaba fikrni tez shakllantirishga, leksikani joriy qilishga majbur bo'ladi. O'qituvchi grammatik xatolarni muloqot to'xtatilgandan so'ng, umumlashtirilgan holda tuzatadi, bu esa talabaning muloqot jarayoniga bo'lgan e'tiborini chalg'itmaydi.

Amaliy tatbiq - innovasion myetodologiyalar. Kommunikativ yondashuvni amaliyotga muvaffaqiyatli joriy etish uchun quyidagi innovasion metodologiyalar-dan faol foydalanish zarur.

Rolli o'yinlar va simulyasiyalar. Bu metod talabalarga nazariy bilimlarni his-tuyg'ular va kontekst bilan bog'lab, amalda qo'llash imkonini beradi. Talabalar re-al hayotdagi vaziyatlarni (masalan, bozorda savdolashish, bankda hisob ochish, ar-ab hamkasbi bilan rasmiy uchrashuv) sahnalashtiradi. Bu ularga nazariy bilimlarni his-tuyg'ular va kontekst bilan bog'lab qo'llash imkonini beradi. Masalan, «Bankda hisob ochish» simulyasiyasi:

Rollar: 1-talaba – Bank xodimi (rasmiy, hurmatli til), 2-talaba – Mijoz (o'z ehtiyojlarini tushuntiradi). Hayotiylik: Xodim mijozdan rasmiy hujjatlar talab qi-lishi, mijoz esa «Bank xizmatlari juda qimmat» yoki «Men bu qoidaga tushun-madim» kabi shikoyatlar qilishi mumkin. Bu nafaqat tilni, balki arab madaniyati-dagi rasmiy muomala qoidalarini ham o'rgatadi.

Munozaralar va dyebatlar. Dolzarb ijtimoiy-siyosiy yoki madaniy mavzu-lardagi munozaralarni tashkil etish talabalarning murakkab fikrlarni arab tilida ifodalash, boshqalarning

pozitsiyasini tushunish va o'z fikrini mantiqan himoya qilish ko'nikmasini rivojlantiradi. Masalan, «Ommaviy arab tilimi yoki dialektmi?» Debat:

Guruh A (Tasdiqlovchi): Arab tili ta'limida asosan ommaviy Fusuha tili o'rgatilishi kerak, chunki u barcha arablarni birlashtiruvchi rasmiy tildir.

Guruh B (Inkor etuvchi): Amaliy muloqot uchun ko'proq tarqalgan di-alektlar (masalan, Misr yoki Shom dialekti) o'rgatilishi kerak.

Bu vazifa talabalardan muqobil pozitsiyalarni tushunish, dalillar keltirish uchun chuqurroq leksikadan foydalanish va ishontiruvchi nutq ko'nikmasini talab qiladi.

Haqqoniy materiallardan foydalanish. Arab tilida so'zlashuvchilar tomoni-dan tayyorlangan materiallar talabalarni tilning haqiqiy madaniy va ijtimoiy konteksti bilan tanishtiradi va ularning til boyligini oshiradi. Masalan, Arab OAV ryeklamalari. Bir arab mamlakatidagi oziq-ovqat yoki mobil operator reklamasi namoyish etiladi. Vazifa: Talabalarga reklamaning maqsadi, undagi madaniy ishor-alar (masalan, oilaviy qadriyatlar) va ishlatilgan til usullari (rasmiy yoki norasmiy) haqida arab tilida muhokama qilish topshiriladi. Talabalar tilning nafaqat lingvistik, balki pragmatik va ijtimoiy vazifasini ham tushunib yetadilar.

Bu metodologiyalarning har biri arab tili ta'limida grammatikaga asoslangan yondashuvdan voz kechib, tilni hayotiy va mazmunli muloqot vositasi sifatida qabul qilishga yordam beradi.

«Vosita tilsiz» ta'lim tamoyili kommunikativ yondashuvning eng muhim amaliy jihatlaridan biridir. Ushbu yondashuvda maqsad – talabani dars davomida doimiy ravishda o'rganilayotgan til, ya'ni arab tili muhitiga kiritish. Bu, asosan, o'qituvchining tarjimaga tayanish imkoniyatini keskin kamaytirish, uning o'rniga quyidagi bevosita tushuntirish usullaridan foydalanish orqali amalga oshiriladi:

1. Imo-ishoralar va mimika.

Usul	Qo'llash misoli (arab tilida)	Tahlil
Harakatlar orqali tushuntirish	كبير (kabiyr – katta) so'zini o'rgatishda ikki qo'l bilan katta hajmni ko'rsatish.	Talaba so'zni grammatik tarjima orqali emas, balki ko'rish va harakat xotirasi orqali idrok etadi, bu esa uning miyasida so'z va uning ma'nosi o'rtasida bevosita aloqa o'rnatadi.
Hissiyotlarni ifodalash	سعيد (sa'iyd – xursand) yoki غاضب (g'odib – jahldor) so'zlarini yuz mimikasi bilan ko'rsatish.	Bu so'zlarni tarjima qilmasdan, emosional kontekst yaratishga yordam beradi, bu esa so'zlarning chuqurroq xotirada saqlanishiga olib keladi.

2. Ko'rgazmali vositalar.

Usul	Qo'llash misoli (arab tilida)	Tahlil
Real ob'yektlar	قَلَم (qolam – qalam), كِتَاب (kitaab – kitob) kabi so'zlarni o'rgatishda ob'yektning o'zini ko'rsatish.	Ob'yekt va uning arabcha nomi o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri aloqani shakllantiradi, talabaning miyasida vosita til (o'zbek/rus) zanjirini uzadi.
Rasmlar va Flesh- kartochkalar	مَدِينَة (madiyna – shahar) yoki جَبَل (jabal – tog') kabi abstraktroq so'zlar uchun rasmlar yoki lug'aviy kartochkalardan foydalanish.	Ayniqsa, ot va sifatlarni o'rgatishda samarali. Talaba so'zni tasvir bilan bog'laydi, bu esa vizualizatsiya (ko'rish) orqali o'rganishnikuchaytiradi.

3. Tilning o'zidan Foydalanish. «Vosita tilsiz» yondashuvning eng muhim qismi – yangi so'z yoki tushunchani arab tilining o'zida tushuntirishdir.

Usul	Qo'llash misoli (arab tilida)	Tahlil
Ma'lum so'zlar bilan tushuntirish	Yangi so'z: مُسْتَشْفَى (mustashfa – shifoxona). Tushuntirish: إِذَا النَّاسُ إِلَيْهِ يَذْهَبُ مَكَانَ (Bemorlar boradigan joy).	Talaba arab tilida fikrlashga majbur bo'ladi. Bu tilni passiv tushunishdan aktiv qo'llashga o'tishga undaydi.
Antonim (qarama-qarshi so'z) orqali tushuntirish	Yangi so'z: رَخِيص (raxiy – arzon). Tushuntirish: عَكْسُ غَالِيَا، لَيْسَ غَالِيَا (Qimmat emas, qimmatning teskarisi).	Tushuntirish uchun mavjud lug'at zaxirasidan foydalanish orqali talabaning arabcha lug'atlar orasidagi mantiqiy aloqalarini rivojlantiradi.
Misollar berish (Kontekst)	Yangi so'z: بِقَامَ (qoma bi – bajarmoq). Misol: بِوَاجِبِهِ قَامَ (o'z vazifasini bajardi).	Grammatik qoida yoki leksik ma'noni izohlash o'rniga, uni funksiyasi (vazifasi) bo'yicha tushuntirish tildan kommunikativ foydalanishga asos yaratadi.

«Vosita tilsiz» ta'lim elementlaridan foydalanish talabani «tilga cho'ndirish» effektini (yaratadi. Bunda talabaning miyasi doimiy ravishda arab tilida ma'lumotlarni qabul qilish va qayta ishlashga majbur bo'ladi. Natijada, talaba grammatik qoidalarni tarjima orqali emas, balki qo'llash va kontekstorqali o'zlashtiradi, bu esa kommunikativ kompetensiyaning shakllanishi uchun mus-

tahkam asos bo'lib xizmat qiladi. Vosita tildan foydalanishning lingvodidaktik tahlili shuni ko'rsatadiki, uning minimallashtirilishi til egallash samaradorligini oshiradi.

Xulosa. Kommunikativ yondashuvning arab tili ta'limidagi o'rni nazariy darajadagi o'zgarishdan ko'ra, amaliy til egallashdagi inqilobiy qadamdir. Bu yondashuv grammatik strukturalarning oddiy yodlanishidan voz kechib, e'tiborni muvaffa-qiyatli muloqotga qaratadi. Rolli o'yinlar, munozaralar va haqqoniy materiallar ka-bi innovasion metodikalarni joriy etish arab tili o'qitish samaradorligini oshiradi va talabalarni nafaqat tilning qoidalarini, balki uning madaniy va amaliy qo'llanilishini ham o'zlashtirishga undaydi.

Arab tili ta'limining kelajagi aynan kommunikativ yondashuv tamoyillarini yanada chuqurroq va tizimli joriy etish bilan bog'liqdir. O'qituvchilardan tala-balarni faol muloqotga undovchi, xato qilishdan qo'rqmaydigan, ijodiy muhitni yaratish talab etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Hymes, D. H. (1972). On communicative competence. Sociolinguistics: Selected readings.
2. Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. Applied linguistics, 1(1), 1-47.
3. Al-Xasan, M. A. (2018). Tatbir at-tariqa al-ittisoliya fi tadris al-lug'a al-'arabiya. Dora al-kitob al-arabi.
4. Salimov, M. (2022). Chet tillarini o'qitishda kommunikativ kompetensi-yaning ahamiyati. Toshkent: "Fan" nashriyoti.
5. Richards, J. C. (2006). Communicative language teaching today. Cambridge University Press.